

BÁCSKAI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

AZ ORSZÁGOS KERESZTÉNYSZOCIÁLIS SZÖVETSÉG BÁCSMEGYEI HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben háshoz hordva negyedévre . . . 1 kor. 80 fill.
Vidéken postán küldve negyedévre . . . 3 kor. 60 fill.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. VERÉB GYULA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Szabadka. IV., Rakóczi-utca 20. sz. Telefonszám 300
Kéziratok nem adatnak vissza.
Hirdetések Arszabály szerint.

Halottak napja.

Oly jól illik az ős melankólikájához, hogy azoknak a millióknak is, akik már e földön nincsenek, elérkezünk a napjához. Minden mélán leelő falevél, a borongó anyagi elmúlásra int.

Hanem azért a temető ünnepe mégis szép. Időnkint a sajtóban felöltik valami nagyon rideg, nagyon kegyetlen disszonáns hang, mely hadat üzen a sírok kegyeletének és a virágokkal ékes temetőt leszállítja a hiúság vásárává. Igen rideg, igen kegyetlen okoskodás az ilyen. Mert lehet ugyan, hogy az a babérkoszoru, melyet aranylivrés inas emel le a bakon, s a konvencionális kegyelet külső jelétül elhelyez a síron, érzés nélkül való cselekedet, de nézzétek azt az igaz bánatot, melynek őszi rózsából (az ősnek e szép, de illattalan virágából) való a koszoruja. Ha áttudnátok érezni a csordultig megtelt bánatos szívnek igaz érzését, ezért, a talán ritkább tiszta érzésért, megtudnátok bocsátani a másikért, a talmiért, azért, a mi csak szokás, azért a mi csak hivalkodás.

Virágokkal ékes a temető. A kegyelet és szeretet virágaival. Vajha milliók szívében foglalna helyet egy vágy, hogy egy szál virággal kevesebb legyen a koszoruban, s ennek az egyetlen szál virágnak árát ajánljuk föl a keresztényi könyörületességnek. Gondoljuk meg, hogy a mi temetőnkben is hány oly halott nyugszik, akit meglehetett volna az életnek menteni, ha idejekorán neki való gyógyítóházban tudtuk volna őket elhelyezni, gyógyítani, ha a könyörületesség keresztényi erénye idején segítségére siet.

A gyöngéd, a poetikus gondolatot meg kell érteni. A temetőnek ékesége nem lesz ezzel kisebb, de a keserű könnyekből kevesebb lesz. És

nincs nagyobb boldogság, mint a szenvedés, a bánat könnyeit letörölni Vajha egész jelentősége szerint megértene a társadalom, mily nagy, mily szép tetekre van most alkalma.

Halottak napja. Valjon nem tettük-e e sirba e napokban olyan nemzeti vágyakat is, melyek eddig ha sejtelenben, ha az ábrándok világában, ha a távol reményében, de mégis éltek? Nem tettük sirba. Csak az ember hal meg, aki egy nemzettest tagozatában az eszméket hirdeti. Az eszme, az mindig él. Nem lehet sirba tenni. Nemzeti eszméknek csak a századokban változó népfelfogás lehet megváltoztatója, de változott formában is előtör az eszme mindég, ha általánosan az emberiség közjává szolgál. Szóljon ez a kis kitérés azoknak, akik a közélet felleget egét vizsgálják s szívükben a halottak napi melankólia hinti hangulatát.

Mennyi igaz szív sirja ki magát most ez időben! S a méla emlékezés hánynak hoz szívébe enyhületet? Az bizonyos, hogy a halál a legdemokratikusabb intézmény, legjobban hirdeti, hogy egyenlők vagyunk: biboros trónon, a nyomor tanyáján egyaránt megjelenik a kaszás, aki egyszerre véget vet a szenvedésnek, a gyönyörnek, élvnek és keservnek. Neki csak egy szava van: fuit.

Halottak napja van, de még minket, akik bolyongva járunk „a földi tereken,” az élet hív. Hagyjuk legtisztább kegyeletünk érzését kint a temetőben, annál a sírnál, amely szeretetünket takarja és jöjjünk ki a temetőből ez élet kedvével, hogy betöltsék hivatásunkat, átadjuk helyünket azoknak, akik a nyomunkba lépnek.

A katolikusok nem tehetnek oly sokat sajtójukért, hogy még többet ne kellene tenniük . . .

— XIII. Leo.

Harcz a zentai iskolák körül.

— Még nem államiak. —

Még mindig nem szűnt meg a zentai iskolák államosítása körül az államosítók és nem államosítók között támadt harc. A mostani közgyűlés ismét visszautasította az államosítást.

A községi népiskolák államosítására vonatkozó szerződés jóváhagyva és záradékolva a vármegye törvényhatósági bizottságának véghatározata kapcsán ugyanis csak most érkezett meg le a városhoz. Mester Andor kifejtette, hogy a szerződés jogilag megszünt, mert az állam nem teljesítette mindama kötelezettségeket, amelyet a szerződés reá rótt. Így a tanítókat mindezeideig nem fizette, jöllehet ezeket szeptember elsején a szerződés szerint már fizetnie kellett volna. Epen ezért indítványozta, hogy a megye határozata felebbeztessék meg s a közgyűlés ragaszkodjék október hó elsején hozott határozatához, mely szerint az államosítást visszavonja, s a tanítókat továbbra is községieknek tekinti. Lovász Andor a szerződés elfogadását illetve a megyei véghatározat tudomásul vételét javasolta. A közgyűlés Mester Andor indítványát Lovászival szemben szótöbbséggel elfogadta.

Nagy vita támadt a szerb iskolák segélyezése körül is, melyben Vuics János komoly érvelései után kimondták, hogy a szerb tanítók államsegélyért ne folyamodjanak. Ennek ellenében három gör. keleti szerb tanítónak a Zenta város adja meg teljes fizetésüket.

Jánossy-Haverda-Vojtha per.

— A főtárgyalás előtt. —

Ebben a szenzációs bűnperben mindig a szigorú tárgyilagosság álláspontjára helyezkedtünk, nem igyekeztünk hangulatot kelteni sem a vádlottak mellett sem azok ellen; most is a nagy közönség érdeke vezeti tollunkat, amikor a bűnper eddigi lefolyásáról, az ügy mostani stádiumáról és a tárgyalás előrelátható folyamatáról tájékoztatjuk olvasóinkat, látva az érdeklődést, amit a november 1-én kezdődő főtárgyalás a publikum körében keltett.

A vádlottak.

Az ügyész vádirata Jánossy Aladárt a Btkv. 278. § ába ütköző gyilkosság büntette miatt mint közvetlen tettest vádolja; Ha-

Szükség esetén tekintse meg
Gebauer és Tumbász
sirkő-raktárát

834-184

első kör, Wesselényi-utca 148. szám,

mely gazdagságával és változatosságával tűnik ki.

verda Máriát és Vojtha Antalt a Btkv. 278. §-ába ütköző gyilkosság büntetésében, mint a Btkv. 69. §. 1. pontja szerinti felbujtót vádolja meg. Klein Pál Lipótot pedig mint bűnsegédet vádolta a kir. ügyész, a vádtanács azonban Klein Pál Lipót ellen a büntető eljárást megszüntetendőnek találta. A vádtanács a vádhatározat ezen részében arra az álláspontra helyezkedett, hogy gyanúok fennforognak ugyan Klein Pál Lipót bűnsegédi részességére nézve, azonban a vád alá helyezéshez több gyanu szükségeltetik, mint a vizsgálat elrendeléséhez és pedig olyan erős és nyomós gyanu, melyből a bűnösség megállapítására alapos és jogos következtetést vonni lehessen. A végzésnek ez a része jogászai szempontból is igen érdekes, mert igen ritka eset az, hogy a vádtanács ily értelmű végzését a kir. ügyész nem folyamodja fel a kir. táblához, mint az a jelen esetben is megtörtént.

A vádtanács ezenkívül Haverda Máriára és Vojtha Antalra vonatkozólag sem határozott a vádirat értelmében, mert nem mint felbujtókat, hanem mint bűnsegédeket helyezte őket vád alá. Büntető törvényünk ugyanis felbujtóknak nevezi azt: „aki a büntetett vagy vétség elkövetésére szándékosan reábir;” bűnsegédnek pedig azt: „aki a büntetett vagy vétség elkövetését szándékosan előmozdítja vagy könnyíti.” Ez a körülmény azért fontos, mert a mi Büntető törvényünk a felbujtót ugyanolyan büntetéssel sújtja, mint a tettest, míg szerinte a bűnsegéd enyhébben büntetendő, a büntetés a véghezvitt büntetettre vagy vétségre megállapított büntetés legkisebb mértékén alul is, sőt a megállapítottnál enyhébb büntetési nemben is kiszabható, pl. fegyház helyett börtön.

A november 1-i főtárgyalásnak tehát három vádlottja lesz. Miután Jánossy Aladár beismerésben van s vallomása a tanúk vallomásaival megegyezik, az ő vallomása inkább vádlott-társaira lesz nagy fontosságú. Haverda Mária és Vojtha Antal tagadják a terhőkre rótt cselekményt. Az eddigi vallomások alapján a vádirat a következőképen adja elő az esetet.

Az anyagi gyilkosság előzményei.

Ozvegy Haverda Boldizsárné szül. Szoukóp Mária, szabadkai lakos, 1909. évi április hó 19-én lakónője özvegy Deák Lajosné és ennek Olga nevű leánya kíséretében az úgynevezett „Szegedi Szőlők”-ben levő szőlőjébe ment délután 4 óra felé. A körülbelül 6 órakor kezdődött szélvihar folytán haza nem indulhattak és csak fél hét óra után, amikor a vihar enyhült, indultak utnak haza felé. Deák Olga elől ment, özvegy Haverda Boldizsárné és özvegy Deák Lajosné pedig karonfogva követték. Özvegy Haverda Boldizsárné a baloldalon haladt, amidőn egy közép-termetű, vékony, nyírott bajszú és sötétkék bicikli sapkát viselő 30—35 év körüli férfi, aki azelőtt is az uton állt, megfordulván, közvetlen közelből özvegy Haverda Boldizsárnét a bal mellére irányított lövéssel megöltte és azután beugorván az élő sövény-kerítésen, a szőlők közt eltűnt. Özvegy Haverda Boldizsárné rövid idő alatt meghalt, a halál oka a boncjegyzőkönyv tanúsága szerint belső elvérzés által okozott szívhűdés volt. A nyomozás azon az alapon indult meg, hogy kinek állott érdekében özvegy Haverda Boldizsárné megölése; csakhamar kiderült, hogy az elhalt leánya, Haverda Mária (volt Jarmatzky Sándorné) már édes atyjával, Haverda Boldizsár, volt szabadkai ügyvéddel — de még inkább édes anyjával — a lehető legrosszabb viszonyban volt; ezért édes atyja végrendeletileg az örökségből ki is tagadta. Haverda Mária a végrendelet érvénytelenítése iránt örökösödési pert indított, amely még most is folyamatban van, továbbá följelentette édes anyját és ennek nővérét, Dengl Alajosné, a hagyatéki vagyon ellopása miatt, e tekintetben azonban a szabadkai kir. ügyészség jogerős megszüntető határozatot hozott. A nyomozás megállapította, hogy Haverda Mária férjétől elválva, Mladoniczky Kálmánnal, majd később Jánossy Aladárral folytatott viszonyt és ezekkel közös háztartásban is élt. Ezenkívül bebizonyult, hogy Haverda Mária Budapesten igen

szűk anyagi körülmények között élt, adósságokkal tul volt terhelve és csak azon havi 800 korona életjáradék állott rendelkezésére, amelyet Klein Pál Lipót leendő öröksége reményében neki közjegyzőileg biztosított. Klein Pál Lipót ugyanis a dr. Rohrer Géza, budapesti kir. közjegyző előtt aug. 31-én kelt engedményezési okirat értelmében kötelezte magát hogy minden hó első napján 300 koronát fog fizetni Haverda Máriának mindaddig, amíg az általa fizetett összegek a 10,800 koronát el nem érik; ennek ellenértéke gyanánt Haverda Mária átengedte Klein Pál Lipót javára a Haverda Boldizsár hagyatékából reá eső öröksézt akkép, hogy ebből jogosítva lesz Klein Pál Lipót a kifizetett tartásdíjat, dr. Klein Mátyás ügyvéd díjait, a perköltségeket, Haverda Mária 45,000 koronányi váltótartozását, valamint 10,000 korona kockázati díjat visszatartani. Ily körülmények közt Haverda Mária legnagyobb anyagi érdeke fűződött ahhoz, hogy édes anyja halála mielőbb bekövetkezzék, mert tudta, hogy édes anyja a saját vagyonának felét végrendeletileg neki hagyományozta, ami által tekintélyes vagyonhoz juthatott. A nyomozás során át a vádlottak előzetes letartóztatásba helyeztetvén, Jánossy Aladár 1909. május 19-én a vizsgálóbíró előtt beismerő vallomást tett. Ez a vallomás döntő volt a bűnper további folyamataira. Jánossy ugyanis a következőképen adta elő az esetet.

Jánossy vallomása.

Ok igen szűk viszonyban éltek s ezért Haverda Máriával és Vojtha Antallal többször beszélgettek róla, hogy milyen jó volna, ha özvegy Haverda Boldizsárnét valaki megölné, mert ekkor Haverda Mária nagyobb vagyonhoz jutván, anyagi gondjaitól menekülne és Jánossy Aladárhoz férjhez menvén, gondatlan életet biztosíthatnának maguknak és ez esetben Haverda Mária Vojtha Antalnak adósságai rendezésére 10,000 koronát ajándékozna. Jánossy továbbá azt vallja, hogy Haverda egy ízben egy álmát mesélte el Jánossynak Vojtha Antal jelenlétében, nevezetesen: hogy édes anyját véresen megölve látta. Ez az álomkép annyira hatott Jánossy Aladár, hogy kijelentette, miszerint özvegy Haverda Boldizsárnét kész megölni, hogy ezáltal pénzhez jussanak. A gyilkosság elkövetését a vádirattal egybehangzóan adta elő Jánossy.

A vád Mariska ellen.

Haverda Máriát a következő indokok alapján helyezte vád alá a vádtanács. Haverda Máriának érdekében állott édes anyja halála; édes anyjával ellenséges viszonyban állott, valamint az iratok között levő leveleiből is megállapítható, hogy a büntetett elkövetéséről nemcsak tudomása volt, de az ő maga öhajította. Alapossá teszi a gyanu ellen az eljárás, hogy hamis alibi-tanukat igyekezett keresni Jánossy Aladár részére Popper Gyula, az Emke kávéház és a Margitszigeti vendéglő pincéreinek személyében. Megállapítja a vádtanács azt is, hogy Jánossy Aladárnak a büntetett elkövetéséhez ő is szolgált anyagi eszközökkel. Megjegyzi a vádtanács, hogy az orvosszakértők azon véleménye, hogy Haverda Mária korlátolt beszámíthatóságú, az ítélő bíróság által oldandó meg, de egyébként is az orvosszakértők egyezően előadták, hogy Haverda Mária épelemjű.

A vád Vojtha ellen.

Vojtha Antalra vonatkozólag a gyanu azon eljárásán alapul, hogy ő Jánossynak, mint a helyi viszonyokkal nem ismerős egyénnek, a terepviszonyokat megmutatta, továbbá megmutatta az utvonalat özvegy Haverda Boldizsárné szőlőjébe, azonkívül az ő általa szolgáltatott jelek alapján ismerte meg Jánossy a megölnendő özvegy Haverda Boldizsárné személyét; azonkívül pénzt adott a gyilkosság végrehajtásának költségeire, részt vett a revolver megvételében és annak kipróbálásában, végre ugy Jánossy Aladárral mint Haverda Máriával együtt egy katonai térképen állapították meg a tett elkövetésének színhelyét, mindezek

mellett személyesen is járt Jánossyval Szabadkán, hogy vele a büntetett végrehajtásának útját és módját megállapítsa.

A tanúk.

A vádirat itt felsorolt állításait egy egész sereg tanu igazolja. Mintegy 60 tanu van megidézve a tárgyalásra, akiket három napra beosztva idéztek meg költségkimelés végett. Az új tanúk között van Páli József, dr. Ugró Gyula és Klein Pál Lipót.

Az esküdtbíróóság.

A főtárgyalás elnöke dr. Salánky József lesz; bírák: dr. Balog Béla, dr. Denk Tivadar. A vádat dr. Papp Sándor királyi ügyész fogja képviselni. A védők abban a sorrendben fognak ülni, amilyen sorrendben vannak védenek megvádolva; tehát Jánossy Aladár védője dr. Piller Artur, Haverda Mária védője dr. Bródy Ernő és Vojtha Antal védője dr. Lengyel Zoltán.

Az esküdtek száma, mint minden ciklusban, harminc. Névszerint a következők: Abrasics Mihály bádógos, Birkás József földbirtokos, Böleskey Lajos tanár, Csajkás Mihály tanár, Dulics Gergely földbirtokos, Gábrí Károly földbirtokos, Kudlik Adám hangszerkészítő, Kunszabó Mihály sütő, Magyar Imre földbirtokos, Malagurszky Albert földbirtokos, Merczveiler Antal földbirtokos, Merkovicz Félix vendéglős, Meznerich Ferenc igazgató, Mérey Agoston tanár, Mikuska Félix kereskedő, Prodanovich István bankhivatalnok, Prokesch Ignác tanár, Regényi Gábor dr. földbirtokos, Schäffer Adorján dr. ügyvéd, Somogyi Gyula kereskedő, Sturecz Béla fodrász, Szakács Mátyás kereskedő (Bajmok), Szekenderovich Alajos földbirtokos, Tomasich Mihály fodrász, Turzai István szabó, Turzó Pál cipész, Ulreich László vaskereskedő, Veréb Antal kereskedő (Bajmok), Veres Gyula dr. földbirtokos, Vince János földbirtokos.

A büntető perrendtartás úgy rendelkezik, hogy az esküdtszék megalakításához legalább 26 esküdt jelenléte szükséges, ha tehát hétfőn négyenél több esküdt fog hiányozni, akkor a főtárgyalást nem lehet elkezdeni. Az esküdtszék 12 tagból áll és ezen kívül tekintettel arra, hogy a tárgyalás 5—6 napig fog tartani, ki fognak sorolni még 3—5 pótesküdtet is. Az esküdtszék sorsolás útján alakítják meg a jelenlevő esküdtek sorából. Ugyanis ugy a vádlónak, mint a vádlottnak jogában áll bizonyos számú esküdtet visszautasítani. Ha például 15 tagu esküdtszék kell alakítani és jelen van 29 esküdt, akkor 14 esküdt visszautasítható felerészben a vádló, felerészben a vádlott részéről; ha ez a szám páratlan, akkor a vádlott eggyel többet utasíthat vissza, mint az ügyész. A vádlottak ezen visszautasítási jogukat rendszerint védőügyvédjükre szokták átruházni. Ha több védő ügyvéd van, szokás szerint az egyik jár el a többi képviseletében is. — A kisorsolt esküdtek azután esküt tesznek, hogy „kötelezettségeiket hiven teljesítik, a törvényt megtartják, a tárgyalás egész menetét gondos figyelemmel kísérik, a tárgyalás alatt álló ügyről határozatuk kimondásáig mással, mint esküdttársaikkal, nem értekeznek és félretéve minden kedvezést, félelmet és személyes tekinteteket, mind a vádlott ellen, mind a mellette felhozott bizonyítékokat egyenlő gondossággal és pártatlan lelkiismeretességgel mérlegelik és ebből merített meggyőződésük szerint, igazságosan és a törvény értelmében határoznak.” Erre az esküdtek — az elnök által sorban nevéükön szólíttatván — jobb kezüket szívükre téve egyenkint válaszolják: „Esküszöm, Isten engem úgy segítjen.”

Ugy az esküdtszék megalakítása mint a főtárgyalás további folyamán előforduló alakítások pontos betartása igen fontos, mert legtöbbször ezek szoktak okai lenni a védők által benyújtott semmisségi panaszoknak.

A tárgyalás.

A főtárgyalás első pontja a vádlottak kihallgatása személyi viszonyaikra vonatkozólag; ennek megtörténte után kivezetik őket a fent leírt módon megalakul az esküdtszék.

A jelen esetben — tekintettel az ünnepre — ezután el fogja az elnök napolni a tárgyalást kedd délelőtt 9 órára. Kedden fogják elkezdni a vádlottak kihallgatását. Ennek befejezésével a bizonyítási eljárást az elnök befejezettnek nyilvánítja és ezután az ügyész javaslatba hozza az esküdtekhez intézendő kérdéseket, amelyek felett a bíróság a védők meghallgatása után határoz. Ezután következnek a vád és védőbeszéd, majd pedig az elnök jogi magyarázattal szolgál az esküdteknek, ezen fejtegetésében azonban nem szabad véleményét nyilvánítani sem a bizonyítás eredményéről sem a bizonyítékok mérlegelése tárgyában.

Az esküdtek ezután visszavonulnak s a neki feltett kérdésre válaszolva meghozzák a verdikket, azaz vagy bűnösnek találják a vádlottat vagy nem. Utóbbi esetben a bíróság minden további nélkül felmenti a vádlottat; elítélés esetében azonban első sorban az ügyész terjeszti elő indítványát az alkalmazandó büntetési tétel tárgyában másodsorban a sértett nyilatkozhatik magánjogi igénye tekintetében s végül a vádlottak és védőjük felszólalhatnak egy ízben. Ezután a bíróság visszavonul s meghozza az ítéletet, amit azután visszajöve a főtárgyalási terembe az elnök kihirdet. Jelen eset tekintettel a tanuk nagy számára előrelátólag öt napig fog tartani. A tárgyalás mindennap délelőtt 9 órakor és d. u. 3 órakor fog kezdődni. A tárgyalásra 140 jegyet adtak ki, tehát a terem zsúfolva lesz; a hírlapírók részére külön asztalt állítanak fel; lapunk is külön tudósítót küld a tárgyalásra s így olvasóinkat a bünper minden fázisáról részletesen fogjuk értesíteni.

Egy hét múlva már lezajlik a főtárgyalás, lezárulnak ennek a szomorú ügynek az aktái s talán sok idő múlva fogunk ismét elmélkedhetni újra az emberi gyarlóságról és szenvedélyekről.

m. m. i.

Ujvidék közgyűlése.

Ujvidék szabad királyi város törvényhatósági bizottsága október hó 28-án d. u. 4 órakor tartotta rendes havi közgyűlését dr. Balla Aladár főispán elnöklete alatt a nagy számban összereseglett városatyák élénk részvétele és érdeklődése mellett.

A közgyűlés d. u. 4 órakor kezdődött és eltartott este félkilenc óráig; ennek magyarázata pedig a 49. pontból álló és a közgyűlés napirendjére kitűzött bő tárgysorozatban rejlik. Az első 14 pont belügyminiszteri és kereskedelemügyi miniszteri rendeletről, leiratokról áll, melyek a közgyűlés szabályrendeleteit, határozatait jóváhagyják.

Az állandó Duna-híd már most nem sokára testet ölt. A kereskedelemügyi miniszter jóváhagyta a híd közigazgatási eljárását. Ujvidék városának léterdeke a Dunai híd fölépítése mielőbb. A híd helye a mostani fahidtól mintegy 30 méternyire lefelé lesz; Péterváradon az u. n. Jelasics-utcába torkollik a híd tulsó része. A part és meder furási és a további tervezési munkálatokra a közgyűlés 30 ezer koronát szavazott meg egyhangulag és pedig birtokon kívül, vagyis hogy netáni felebbezés dacára is, a tervbevett munkálatokat mindjárt megkezdeni lehessen. A közgyűlés: Demetrovics polgármestert, Adamovics István és Balla Árpád bizottsági tagokat bizza meg, hogy az érdekeltségekkel tárgyaljanak.

Az új kórház berendezése ügyében hozott közgyűlési határozatra leérkezett belügyminiszteri rendeletet Profuma alpolgármester olvassa fel; érdeklődéssel kísérte a közgyűlés.

A kórház-limáni közcsatorna építése ügyében hozott közgyűlési határozat kapcsán Lovrekovics Ferenc: futóhomokról, talajvízről tesz említést, mely a csatorna romlására van. Orbán műszaki tanácsos felvilágosító szavai után, főispán indítványára csatornaépítési bizottságot küld ki a közgyűlés a maga kebeléből, hogy 48 óra alatt a csatorna kifogásolt részeit megvizsgálja a bizottság, mely f. évi november hó 5-én je-

lentést tesz az eredményről. Tudomásul veszi a közgyűlés az ártézi fürdő építésének jóváhagyása tárgyában leérkezett belügyminiszteri rendeletet.

Ezután polgármester felolvassa általános figyelem és fel-felhangzó „éljen“ közt: Kossuthnak, Justhnak, Teleki grófnak és Hollónak a közgyűléshez intézett meleg hangu sürgönyeit.

Az üresedésben levő adóügyi állásra Bográn Radivojt választotta meg 35 szavazattal a közgyűlés.

Hosszabb élénk vita fejlődött dr. Gaál Odóntól utca [szabályozás céljából, terület szerzése tárgyában eszközölt tanácsai előterjesztés fölött. Tomics Jása, Amon dr. indítványozza, hogy szabályrendelet állapíttassék meg, amely ilyen és hasonló kisajátításoknál zsinórmértékül szolgál és a jövőben sok zavarokat veszi élet-elejét.

Az indítvány mellett felszólal még dr. Kassowicz, dr. Ilics, — másképp velük dr. Kubinyi, dr. Königstüdtler és dr. Adamovics — Főispán befejezi a vitát: Szabályrendelet lesz a jövőre s Gaál ügye, ép mert folyamatban van, méltányos elintézését nyer.

Ugyancsak hosszú vita fejlődött pro és kontra az ipar és takarékpénztár részvénytársaságnak és Geyer Henriknek közös kérvénye fölött, nádfonógyár létesítése céljára terület elidegenítése és bérbeadása tárgyában. Ezenfelül még több kisebb-nagyobb ügy került megvitatásra. Es pedig a közgyűlés 22 szavazattal 18 ellen elfogadta a szikviz és ásványviz után fizetendő fogyasztási adóügyben alkotott szabályrendeletet.

Továbbá az ujvidéki önkéntes tűzoltó egyesület kérvényére felemelte a közgyűlés az eddigi 2500 korona évi segélyt 5000 koronára, miáltal ez a közhasznú egyesület csak erősödik, köteles azonban ezen évi segély igénybevételével 1910. január 1-től 6-7 fizetéses tűzoltót tartani.

A városi földadókataszteri bizottságba rendes tagnak Jovánovics Pánta Bélát, póttagnak pedig Balla Árpád városatyát választotta meg a közgyűlés.

Önálló tanítói állások az iparostanonciskolánál.

— Átírt a miniszter. —

Csapó Kálmán kir. tanfelügyelő ma küldte le a városi tanácsnak a miniszter átiratát, mely a szabadkai iparostanonciskolánál önálló tanítói állások szervezését sürgeti.

A legtöbb város iparostanonciskoláiban nincs rendszeresített tanító. Rendszeren más tanintézetekben a napi munkálattól már kifáradt tanítók látják el a tanítást. Így azután az egyöntetű tanítás lehetetlenség. Oly tanítók, kik mellékfoglalkozásként tanítanak heti 3-4 órában a tanonciskolában, az ilyenek az iskolán kívül nem foglalkoznak a tanoncgyűgyel, a tanoncokat nem nevelik oly odaadóan, mint az önálló, direkt tanonciskolába megválasztott tanítók.

Ezért szívesen támogatja a miniszter — ugymond átiratában — az iskolafentartókat, hogy a rendelkezésre álló fedezethez a tanítók fizetéséhez hozzájárul.

A szabadkai iparostanonciskolánál kellene két vagy 3 önálló tanítói állást szervezni, akik közül egyet igazgatói tiszttel kell felruházni.

A megválasztott iparostanonciskolai tanítóknak polgári iskolai oklevél kell birtáni, vagy ennek híján oly kiváló képesítésű elemi iskolai tanítók is megválaszthatók, akik az általános és szakirányú rajztanfolyamokat már elvégezték és arra kötelezik magukat, hogy a közismereti tanítói tanfolyamot is elvégzik. A szervezendő állások részére a következő díjazás volna: Polgári iskolai képesítéssel bírók 2400 kor. évi fizetés 630 kor. lakbér, öt ízben esedékes 200-200 kor. korpótlék. Elemi iskolai képzettségű tanítóknak évi 2000 kor. fizetés, 630 korona lakbér és 100-100 kor. korpótlék. Igazgatói díj pedig ezenfelül 400 korona.

Ezen javadalomhoz az iskolafentartó azon összeggel járulna, amelyet a rendsze-

resítendő tanítóknak köteleességszerűen előírt óráik után a jelenlegi gyakorlat szerint fizetne. A különbözet államsegélykép lesz kiutalva.

Felkéri a miniszter átiratában a Tanfelügyelőt, hogy keresse meg Szabadka város közönségét, hogy a fentiek szerint hozzon határozatot, melyet jóváhagyás végett a vallás és közoktatásügyi miniszterhez terjesszenek fel.

A tanfelügyelő az iparoktatási királyi főigazgatónak eme méltánylást érdemlő szép kedvezményét azon megkereséssel küldi a városi tanácsnak, hogy a hozandó böles határozatot mielőbb küldjék el hozzá.

HIREK.

Tájékoztató.

Oktober 31. A magyarországi munkások rokkant és nyugdíjgyeltes szabadkai Bókjának táncgyalma a kath. legényegyletben.

Munkaközvetítés.

Drach János épület és bútor asztalos két segédet keres állandó alkalmazásra. Cim: Hódás, Bács megye. Rövid és dívatáru-üzletbe egy segéd alkalmazását keres. Cim a kiadóhivatalban. Több cipőszemlák előnyös feltételek mellett azonnal munkába léphet Schön István cipőszemlészénél Belsőben.

Csak egy szál virágot a tüdőbetegeknek. Ez hallatszik holnap ezer meg ezer ajkról, mert az egész országban irgalomfílléreket gyűjtenek a szegénysorsu tüdőbetegeknek. Az irgalmasságnak munkájában a mi vármegyénk is kiveszi részét s már tegnap megindult a gyűjtés munkája. Az egyesület adakozására való fölhívásában ezeket mondja: Százával kopog ajtónkon az utolsó remény. Százával sereglenek ajtónk elé a tüdőbetegek és esdeklésük megindító. Bágyadt, vértelen ajkukon az életért való sóvárgás tör ki fuldokolva, szivettépően. Köztük több gyermekkel megáldott apák, anyák kéri, segítsük életükhöz, gyógyítsunk szanatóriumunkban. S mi csak úgy tudjuk a halál jegyeseinek ezt a kérelmét teljesíteni, ha — mint a multban — ezer meg ezer jószív ajánlja föl a halottak napja alkalmával a maga virágszálat a szegénysorsu tüdőbetegek megmentésére.

Az irgalomadományokat első sorban arra használjuk föl, hogy minél több szegénysorsu tüdőbeteget ingyen gyógyítsunk már meglevő szanatóriumunkban, részben arra, hogy az országban levő három tüdőbeteg rendelő intézetünket fentartsuk, részben arra, hogy egy új szanatórium építési alapját növeljük.

Ha minden siron egy virágszállal kevesebb lesz, ha minden siron egy mécsessel kevesebb ég, a hiányzó virágszállból, mécsvilágból pislog föl egy halódó lélek és árvák, özvegyek bánatkönyvei ekként örömkönyvekké válnak. Azért kéri bizó hittel minden nemeslélek irgalomadományát a

József Kir. Hercég Szanatórium Egyesület,
Budapest, VII. Akácfa-utca 30. szám.

— **Értesítjük** Mária hú leányait; miszerint a novemberi gyűlés szerdán, nov. 3-án délután három órakor kezdődik. Ezen alkalommal Mária-gyermekek fölvétele is megtörténik, akik májusban óhajtanak a kongregációba fölvetetni. Palotai Irén Mária-gyermek a tanácskozmány alatt „Hajadon“ című értekezést fogja előadni.

Kongregáció Elöljáróság.

— **Filharmonikus estély.** Ez a fiatal, de máris erős és szimpatikus egyesületünk november 24-én fogja rendezni ebben a szezonban első hangversenyét. Az est fény-

pontja Beethoven VII. simfóniájának előadása lesz. A derék egyesület agilis karnagyával, Lányi Ernővel élén buzgón próbál minden kedden és csütörtökön délután fél 6 órakor a Pest-szálló nagytermében.

— **A szabadkai leányok estélye.** A volt szabadkai Leányegyesület tagjai november 13-án estélyt fognak rendezni eddigi tervek szerint a Kaszinó termeiben. Ugyanis november 13-án és 14-én lesz az Országos Kertészeti Egyesület krizantémum-kiállítása Biró Károly dr. védnöksége alatt. Evvel kapcsolatban fogják a szabadkai leányok a november 13-iki estélyt megtartani. Szombaton déli 12 órakor lesz az ünnepélyes megnyitás, délután hat órakor hangverseny, este a kiállítás bezárása. A szombat esti hangverseny műsorán szerepel Farkas Imre, a bakfi leányok főnöke, Klein Mátyásné urhölgy, Sz. Szigeti Vilmos, Szilasi Anika, vasárnap Bodrics Miska zenekara fog hangversenyezni. A kiállításra 20 fillér a belépti díj, a teaestélyre 3 korona. Az estély rendezője Csajkás Margit urleánnyal élén szorgalmasan dolgozik a siker érdekében s előreláthatólag ez az estély lesz a szezon egyik legsikerültebb mulatsága.

— **Palicsi építkezések.** A palicsi vadó építése szépen halad. A kávéház oldalán már a földszintnél vannak, az étterem oldalán most jöttek ki a földből. Az új szállodánál a vakolási munkák már egy héten belül elkészülnek. Az új móló munkálatai fennakadást szenvednek, mert a kubikosok ott hagyták a munkát s most a vállalkozónak új munkások után kell nézni. A villamos közvilágítás tervét a múlt héten mutatta be Czuczay Emil, városi mérnök, a tanácsnak. E terv szerint 80 izzó- és 20 ivilámpa fogja már a jövő szezonban megvilágítani Palics sétáutját.

— **Közönség köréből.** Több helyről érkezett panaszunk teszünk eleget, amikor felhívjuk az illetékes tényezők figyelmét arra, hogy a bajai temető gondnokának lakásába nincs bevezetve a telefon. Ugyan a többi temetőben is meg van ez a hiány, de a legkiáltóbb épen a bajai temetőnél, ez a legnagyobb és leginkább használt temetőnk. A sírok rendbentartása, de különösen kriptanyitás végett, mindig ki kell menni a temetőbe, holott tudvalevő dolog, hogy kriptanyitás alkalmával a rendelkezőnek amugy is sok dolga van a temetés rendezésével. Kívánatos volna tehát, ha a telefont bevezetnék legalább a bajai temető gondnokának a házába.

— **A gesztenyesütők megrendszabályozása.** Valóságos máglyát raknak néha a mi gesztenyesütőink. Szinte csoda, hogy nem riasztatják ki többször tüzoltóinkat a gesztenyesütők kazánjából égfelé törő szikrákkal telített füstfellegek. De a valóságban is veszedelmet okozhat a gesztenyesütés ott, ahol nádfüdeles házak közé telepednek le. A rendőrség, hogy a veszedelemnek elejét vegye, most intézkedik, hogy a gesztenyesütők a saját felelősségükre vigyázzanak a gesztenyét sütő tüzre.

— **Ki akar jól mulatni?** Aki jól mulatni akar, az nézze meg a Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj egylete által október hó 31-én, a kath. Legényegylet nagytermében a műkedvelő zenekar közreműködésével rendezendő, táncos egybekötött kellemes estélyét. Belépti-díj tetszés szerint. Kezdeté pontban 8 órakor. Műsor az estélyen.

— **A pénzügynök szabadlábán.** Megirtuk, hogy Buchwald Lipót pénzügynököt a rendőrség család büntette miatt letartóztatta a Rác-féle ügyben. Mivel a följelentő dr. Deák visszavonta panaszát Steinitz ellen, így a vizsgálatra nem vált szükségessé Buchwald fogvatartása, azért tegnap este szabadon bocsátották az ügynököt. Az egész ügyet pedig áttette a rendőrség az ügyészséghez és most ez intézi a további vizsgálatot, mivel a család és zuzora hivatalból üldözendő büntény.

— **A részegek szobája.** Nagy baj van a rendőrségen. Nincsen szobájuk a részegeknek. Ilyenkor a murci idejében pedig nagy szükség van erre a szobára. A rendőrség

most keres alkalmas helyiséget a városban, ahol a részegek megadhatják a kellő felügyeletet is. Legjobb volna őket akórházba szállítani; az a tudat, hogy odakerülnek az alkohol mérgezettek, sokakat visszatartana attól, hogy az aszfaltig, vagy a sárig igyák le magukat.

— **A „Bácskai Napló“ panaszkönyvéből.** Panaszos levelet kaptunk az u. n. Bárány köz lakóitól. Mindjárt az utca elején van egy ház, amelynek oldalát illembhelynek használják. A ház egész környéke azután oly kiálthatatlan büzt terjeszt, hogy nemcsak a járókelőknek kell befogott orral kerülni még a tájékát is, de a szomszédos házak lakói nem is szellőztethetnek. A levél írói arra kérnek bennünket, hogy tegyük szavá ezen állapotokat, talán majd történik valami intézkedés.

— **Lakást változtató orvos.** Karsay Valér, városi állatorvos, lakását a Halasi-úton lévő Raesmány-házba (Safcsics Lajos házából 2-ik ház) tette át.

— **Baleset a vágóhídon.** Sulyos baleset ért ma délelőtt egy mészáros tanoncot a vágóhídon. Krnyájszky B. Vázó 18 éves mészáros tanonc, Krnyájszky Szávónak, Marodics titkos rendőr támadójának az öccse, tehenet akart leütni a mészáros tülglóval. A tagló farka azonaan sújtás közben a menyhnyezetben megakadt, az élével visszaesett Krnyájszky fejére, amelyen sulyos sérülést ejtett. A mentők köztölték be sérüléseit és VIII. kör, Berkes utcai lakására vitték.

— **Betöréses lopás.** Fratrics M., nenedicsi szállására az elmúlt hetekben Magyarévits Fábán az esti órákban, amidőn senki se tartózkodott otthon betört és a szekrényből 560 koronát ellopott. A lopásra a károsult csak a napokban jött rá. Azombori rendőrség ez alkalommal igen ügyesen járt el a nyomozás körül, amennyiben dacára a lopás és följelentés közötti hosszabb időnek, már a följelentést követő napon a tettest ki-nyomozta, vallomásra bírta és az ügyészség fogházába szállította. — Frey Imre zombori jónévű ékszerész Kálvária melletti szölejébe eddig ismeretlen tettesek betörték és körülbelül 800 korona értékű ezüstneműt loptak. A rendőrség nyomon van.

— **Orgonahangok** legteljesebb imakönyv 910 énekekkel, a legszebb magyar énekeket tartalmazza. Ára díszes kötetekben 3—4—5 korona. Megrendelhető Molnár József kántornál Kunszentmiklós. 1026—10—8

Holttest a kutban.

— Az eltűnt kisfiu. —

Megirta tegnapi számában a Bácskai Napló, hogy Martinkovics Balázs, szentgyörgyi lakos négy éves Benő nevű fiacskája eltűnt.

A kis szöszke fiucska tegnap pajtásai-val ovodába ment és azóta nem tért vissza. Szülei aggodva keresték, jelentést tettek a rendőrségen is. Mindhiába. Ma azonban megtalálták az eltűnt fiucska — de már holtan.

A rendőrség ugyanis ma délelőtt a tüzőlőkkal kiszivattyuztatta egy Gábor-utcai közkutból a vizet és a kisfiu hulláját ott találták meg, megmerevedett kezeivel a kutban levő gáz erősen szozitva. Ezért nem vetette föl a viz a kis hullát.

A mentők a zentai temető boncházába vitték a holttestet, ahol felfogják boncolni.

SZINHÁZ.

Tanítónő.

Pénteken Bródy Tanítónő je ment közepes előadásban. Kondrát Ilona tanítónője elsőrangú alakítás volt, azonban az együttes nem volt a szokott jó. Különösen Vidor a tanító szerepében esett sokszor tuzzásba; a verizmus nem abban áll, hogy mindenütt csak a visszataszítót kell aláhuznia a színésznek; Vidor felfogását pedig nem tudjuk más-ként megérteni. Dobos Margit nagyon kedves volt. Jó volt Szatmári, Szőke, Kabos. Nem hagyhatjuk szó nélkül azt a gondatlanságot, amivel a színpot kiállítják, már nem elő-

szőr történik, hogy a szereplőket a színpot feloszeréli. Az este is Vidor és Szőke voltak feloszerelve; Lengyel Irén volt kiírva s Dobos Margit játszott a kántorkisasszony szerepét.

Műsor:

Vasárnap délután: Drótos tót, este: Falu rossza.
Hétfőn: Nines előadás.
Kedden: Színészvér.
Szerdán: Buridán zamara. (Ujdonság.)
Csütörtökön: Buridán zamara.
Pénteken: Koldusgróf.
Szombaton: Cigánybáró.
Vasárnap délután: Csöppség, este: Elvált asszony.

IRODALMI UJDONSÁGI

Bardocz: Mit kell tennünk, hogy álláshoz jussunk, ára 1 korona.
Bálint: A pénz és hitelügyletek, ára 2 kor. 40 fill.
Hevesi: A színjátszás művészete, ára 1 kor. 80 fill.
Lányi: A Fehérváry kormány 1905 június 18. — 1906 április 8. ára 12 korona.
Serényi: A levegő meghódítása, ára 2 korona.
Sohack: A magyar kereskedő könyve III. kötet, ára 16 korona.

Kapható:

Krécsi A. Nándor könyvkereskedésében
Szabadkán, Deák-utca, Kiskápolnával szemben.
Telefon 2—83.

SPORT.

Bajnoki football mérkőzés.

A Szegedi Athletikai Klub Szabadkán.

A Délvidéki labdarugó bajnokság utolsó előtti mérkőzése fog vasárnap, folyó hó 31-én, délután három órakor a Zombori uti football pályán a Szegedi Athletikai Klub és a „Bácska“ Szabadka Athletikai Klub első csapatai között lejátszódni.

Mindig nagy érdeklődéssel nézte a közönség ennek a két rivális klubnak a nemes versengését, most azonban annál érdekesebb lesz a mérkőzés, mert a Magyar Labdarugók Szövetsége kiküldöttség által fogja a bajnoki érmelet a „Bácska“ bajnok csapatának kiosztani. A „Bácska“ ugyanis az 1908—909. évre megnyerte a Délvidéki labdarugó bajnokságot, amelyért a Szövetség a Klub 11 legjobb játékosát bajnoki éremmel tünteti ki.

A klub azonban még egy érmet készítettett saját költségén, hogy még egy játékosát megjutalmazhassa evvel a szép kitüntetéssel. A kitüntetett játékosok névsora: Meliskó Antal, Sztipics Gergely, Merkovics Miklós, Papp Mátyás, Béné István, Kocsmár Emil, Kocsmár Antal, Czopkó Antal, Marczikics János, Budanovics Agapit, Horacska János és Budinocs Mihály.

A mérkőzést Izsó László a szövetség által kiküldött bíró, fogja vezetni. A mérkőzés helyárai a következők: páholyjegy négy személyre 5 korona, páholyülés egy 1 kor. 50 fillér, tribün ülés 1 korona, állóhely 50 fillér, diákjegy 30 fillér. A klub tagjai részére tagsági jegyük szolgál belépő jegyül. A mérkőzés tekintettel a korán beálló sötétségre pontban három órakor fog kezdődni.

Bel- és külföldi napilapok, divatlapok és folyóiratok

házhöz szállítva minden mellék költség nélkül legalkalmasabban megrendelhetők

HEUMANN MÓR

könyv-, zenemű- és irodai cikkek kereskedésében Szabadkán, Szent-István-tér, Rádits-féle ház, a Szent-háromsággal szemben.
Interurbán. — Telefonszám 85.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Megvádolt kántor.** Simonyi Béla szentgyörgyi kántor állott ma a kir. törvényszék előtt zugirászattal vádolva. Miután azonban a vád beigazolást nem nyert, a bíróság Simonyit felmentette. Az ítélet jogerős.

A magy. kir. államvasutak
MENETRENDJE.
Érvényes 1909. október 1-től.

Budapestről indulás: reggel 7-10 (gyors) 7-45, 12-10, d. u. 1-55, 3-20 (gyors), 6-30, 10-10.
Zomborból Szabadkára reggel 5-05, 8-08 (gyors) 11-30, 4-25 (gyors) és este 8-56 órákor.
Szabadkáról Zomborba reggel 5 órákor, 10-25 délután 2-02, 6-55 (gyors) és 7 órákor.
Zomborból Gombosra reggel 6-55, 12-07, délután 3-41, 8-08 (gyors).
Gombosról Zomborba reggel 7-19 (gyors) 10-22, délután 3-31 és 7-45.
Zomborból Obecsére 3-10 reggel, 7-51 reggel és 4-35 délután.
Óbecséről Zomborba 3-46 reggel, 9-10 reggel és 2-26 délután.
Zomborból Ujvidékre reggel 2-30 és 6-51 órákor és délután 3-46 órákor.
Ujvidékről Zomborba reggel 2-07 és 7-51 órákor és délután 1-55 órákor.
Zomborból Bajára reggel 6-45 órákor, délután 12-30 és 4-23 órákor.
Bajáról Zomborba reggel 4 és 7-22 órákor és délután 1-15 órákor.
Ujvidékről Titelre reggel 6-54 és délután 5-25 órákor.
Titelről Ujvidékre reggel 3-32 és délután 1-15 órákor.
Hegyes-Feketehegyről Palánkára reggel 7-10 délután 3-03 és 7-47 órákor.
Palánkáról Hegyes-Feketehegyre reggel 3, 8-18 és délután 2-35 órákor.
Szabadkáról Obecsére reggel 4-40, 11-45 és délután 1-32 órákor.
Óbecséről Szabadkára reggel 4-10, 7-20 és délután 1-10 órákor.
Szabadkáról Bajára reggel 4-33, 10-32, délután 1-57 és 7-05 órákor.
Bajáról Szabadkára reggel 5-51, 10-05, délután 3-28 és 7-18 órákor.
Óbecséről Ujvidékre reggel 4-20, 9-45 és délután 3-45 órákor.
Ujvidékről Obecsére reggel 4-00, 9-15 és délután 4-56 órákor.
Halasról Bácsalmásra reggel 3-56, délután 12-27 és 6-22 órákor.
Bácsalmásról Halasra reggel 3-52, déli 12 és este 8-44 órákor.
Bácsalmásról Regőcérre reggel 6-16, délután 3-30 és 8-25 órákor.
Regőcéről Bácsalmásra reggel 2-35, 9-40 és délután 6-40 órákor.
Szabadkáról Ujvidékre reggel 5-20, 10-30 délután 1-22, 4-05 és 6-48 órákor (gyors).
Ujvidékről Szabadkára reggel 4-27, 7-55 (gyors) 10-42, délután 4-29 (gyors), 7-22 órákor.
Szabadkáról Szegedre reggel 6-15 és 9-44 órákor, délután 1-47, 6-53, 8-35, 11-05 órákor.
Szegedről Szabadkára reggel 3-05, 7-48 és 11-30, délután 3-12, 4-55, 6-34, 10-20 órákor.
Szabadkáról Cservenka-Ujgombosra 5-46 reggel, 2-20, 7-10 d. u.
Ujgombos-Cservenka Szabadkára 3-35, 10-40 reggel, 4 d. u.
Szegedről Zentára 4-20, 1-35.
Zentáról Szegedre 6-30, 3-30.
Uj-Gombos-Bácsordas-Palánka 4-58, 8-56 reggel.
Uj-palánka-Bácsordas-Uj-Gombos 5-18 reggel, 1-10, 5-33 d. u.

Egy ujonan

butorozott szoba
november 1-től kiadó

VII. kör, Lakatos-utca 325-ik szám,
a gőzfürdő közelében.

1029-5-2

A ftdő papság szives pártfogásába ajánlom
templomi viaszgyertya-gyáramat,

melyben a legfinomabb

nem füstölő és nem csepegő gyertyák kaphatók.

II. r. gyertyáim jobbak mint a külföld I. r. gyertyái.

Árak: 5 kiló szent Jeromos-féle á 5 kor. 60 fillér, összesen 28 korona.
5 " I. rendű gyertya á 4 " 40 " " 22 " "
5 " II. " " á 3 " 80 " " 19 " "
5 " III. " " á 3 " 20 " " 16 " "

A szállítás és csomagolás portómentes.

Kapható finom tömjén, olaj, bél, füstölőszén, Guyon féle öröklámpa-készülék, mely bármilyen öröklámpába illeszthető.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. Számtalan elismerő levél.

Kiváló tisztelettel

Resch József viaszöntő Zombor. 939-13

Oranits és Tausch

templomi aranyozó,
mű-márványozó,

oltárépítési és képfaragó-műhely

— UJVIDÉK, —

Duna-utca 15-ik szám,

mint szakértők vállalkozunk minden e szakmába vágó munkálatokra, templomok teljes belső megújítására, festészetre, oltárok ujonnan aranyozására, márványozására olcsó és kedvező feltételek mellett.

Továbbá ajánljuk dus raktárunkat templomi szerekből: 938-33

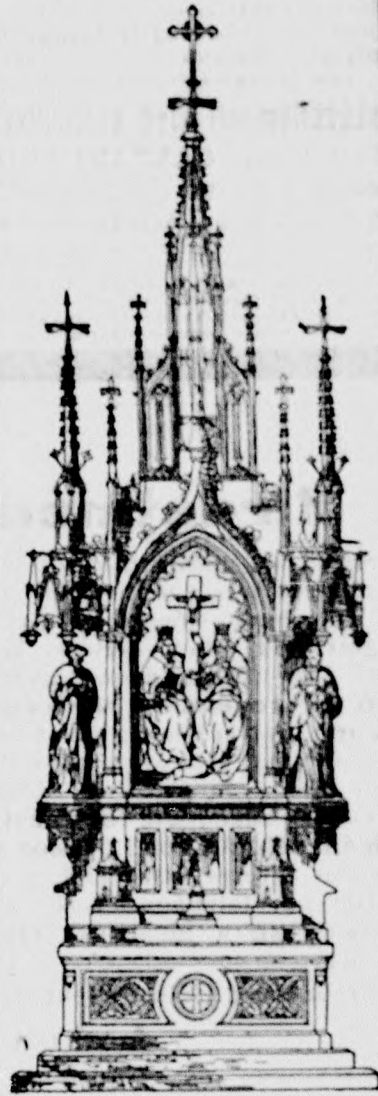
Művésziesen himzett miseruhák, lobogók, zászlók stb., szóval minden szükséges templomi szerkezet csoda olcsó áron.

— Árjegyzéket kívánatra ingyen. —

Nyitott bolthelyiség és dus raktár

Duna-utca 15.

Műhelyek az udvarban.

A pécsi országos kiállításon legelső díjjal, állami arany éremmel kitüntetve.

Angster József és Fia
orgona- és harmonium-gyár
PÉCS.

Ajánljuk kitűnő hangú és erős szerkezetű légnymatu (pneumatikai) orgonáinkat igen jutányos áron mellett művészies kivitelben.

Raktáron kitűnő hangú harmoniumok minden nagyságban (170 koronától 1000 koronáig).

Mindennemű javításokat, hangolásokat és átépítéseket olcsón vállalunk.

— Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk. —

Alapítottatt 1867. évben. 245-96

Légnymatu és electro berendezések.

Kereskedők

részőre szükséges pénztári báncák 100 lappal, számozva és fűzve 100 darab 16 kor.

Jegyzékek

oéglirát nélkül 100 darabonként 30 filléért kap... hatók a...

Szent Antal Nyomda- és

Irodalmi-vállalat

mint szövetkezetnél

IV., Rákóczi-utca 20.

Jó forgalmu vendéglő

berendezéssel és a raktáron lévő borokkal együtt, mely két ajtóval élénk forgalmu utcára nyílik, más foglalkozás miatt

= november 1-ére átadó. =

Esetleg a helyiség külön és a berendezés a raktáron lévő borokkal is külön átadó. 1002-10-10

Bővebb felvilágosítást ad

Molnár Ferenczné

Patkó-utca 88. szám, Dr. Blum-féle ház.

Szőlőoltványokat

szállít amerikai sima és gyökeres vesszőket különféle fajokban, fajtisztaságért jótállva legdusabb választékban a már évek óta elismert és legmegbízhatóbbnak ismert:

Kisküküllőmenti első szőlőoltvány telep

Tulajdonos: **CASPARI FRIGYES,** Medgyes 39. sz. (Nagyküküllő megye).

Tessék képes árjegyzéket kérni.

As árjegyzékben található az ország minden részéről érkezési elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőoltvány megrendelésének megérkezése előtt az ismerős személyiségektől úgy szó, mint irásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep felől való megbízhatóságáról. 1004-26-6

21059/1909. sz.

1033-1-1

Hirdetmény.

Szabadka szab. kir. város tanácsa ezennel közhírré teszi, miszerint a város közönsége tulajdonát képező, a palocsi erdőben kivágott s az ottani kertészi laknál összerakott több rakás akác-, nyár- s kőrisfa **folyó évi november hó 5-én délután 2 órakor** a helyszínén, ugyszintén a földmives iskolától visszavett és gyakorlóterének átengedett földön kivágott 117 drb akác szálfá és 190 kéve akác rőzse **folyó évi november hó 8-án délután fél 3 órakor** a helyszínén nyilvános árverés útján el fog adatni.

Bővebb felvilágosítások a gazdasági ügyosztályban a hivatalos órák alatt adatk meg.

Szabadkán, 1909. évi október hó 25-én.

A városi tanács.

Rétay és Benedek

oltáregyleti szállítók

egyházi műparintézete

Budapest, IV. ker., Váci-utca 59.

Miseruhák, zászlók, lobogók, oltárfelszerelvények, csillárok, keresztúti és oltárképek, valamint mindennemű templom- és kápolna-berendezések előállítására.

Műintézetünk vállalkozik a templomok teljes belső megújítására, stilszerű kifosztásra, az oltárok stb. renoválására és aranyozására kedvező feltételek mellett.

Készít stilszerű oltárokat, szószék, gyónószékek és dombozművi stációképeket.

Arjegyzéket, költségvetést, mintákat és tervrajzokat készsággel küldünk. 261-123

Abrasits Mihály és Társai

épület-bádogos és vízvezeték berendezők

== SZABADKÁN, ==

Kölcsey-utca 254. sz., a főposta mellett.

Elvállalnak

az épület-bádogosságban és vízvezeték szerelésben előforduló minden munkát a legdizsesebb kivitelben.

Készítenek:

toronyfödést, villamhárító felszerelést, fürdő- és klozet-berendezést, valamint **csatornázást.**

Telefon 154.

11039/1909. tkv. sz.

1034-1-1

Árverési hirdetményi kivonat.

A szabadkai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Güncöl János végrehajtonak, Dorozsmai Kálmán végrehajtonak szendő elleni 72 kor. tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajtoni ügyében a szabadkai kir. törvényszék területén lévő, Szabadka város határában fekvő, a szabadkai 15942. sz. tkvi betétben A) I. 11292/2., 11293/5. a) b) hrszámok alatt felvett 72 négyszögöl, 114 négyszögöl kertes a halasi szőlőben; szántóra ugyanott és ezeken épült 4/a öi. házra az árverést 1476 kor.-ban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1910. évi január hó 18-ik napján d. e. 9 órakor a kir. törvényszék 22. számú árverési helyiségében megtartandó árverésen a megállapított kikiáltási ár 1/4-ad részén alul eladatni nem fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 147 kor. 60 fill. az 1908. évi XLII. törvények 25. §-a értelmében kiegészítendőleg készpénzben, vagy az 1881. LX. törvények 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött keszhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szabadkán, 1909. évi október hó 13. napján.

A szabadkai királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Kiadta:

Domány s. k., kir. teséki bírő.

Egy, esetleg két fiúgyermek 14-15 éves

felvétetik kéményseprőzletbe tanulóknak 3 évre ugy,

hogy élmezés, összes ruházat, lakás, beiratás, felszabadítás, valamint a balesetbiztosítás és betegsegélyző a mester terhe.

Sabjányi János,

1031-3-2

bácsalmási ker. kéményseprőmester.

21210/1909. sz.

1032-1-1

Hirdetmény.

Szabadka szab. kir. város tanácsa ezennel közhírré teszi, miszerint a város közönsége tulajdonát képező, a Nagyteleki Ferenc által haszonbérbe tartott Tompa-körösi 150. számú 5 lánca 470 öi föld **folyó évi november hó 13-án délelőtt 9 órakor** a helyszínén nyilvános árverés útján 1931. évi szeptember hó 30-ig terjedő időre haszonbérbe fog adatni.

Bővebb felvilágosítások a gazdasági ügyosztályban a hivatalos órák alatt adatk meg.

Szabadkán, 1909. évi október hó 25-én.

A városi tanács.

ERŐTLEN IDEGEK

Joggal hasonlítják össze az idegszerkezetet egy olyan hálószerű vezetékkel, melyekbe a különböző drótok jónak működésbe, de a legszebb villanyhálózat sem ér semmit sem, ha nincs benne villanyáram, vagyis ha a villanyerő kimerül, bizony ez akkor egy nyomorult drótdarab, melynek sem haszna, sem célja nincsen.

Az idegrendszer is áram nélküli állhat, az idegek megbetegszenek, fogynak, sőt egészen megsemmisülhetnek.

A következmények borzasztóak.

Idegesség, neurasthénia, neuralgia, ismertető jele bágyadság, fejfájás, érzékenység a legkisebb lárna iránt is, indulatosság és szeszélyosság, különösen a gyomor, kéz reszketése, álmatlanság, az emlékező tehettség gyengülése, felelőtlenség, bizonytalanság a társaságban, az izmok és tagok rángatózása, epilepszia által előidézett fájdalmak daganatok nélkül, ischias, impotencia, iszákosság, kicsapongások iránti hajlam, emésztési zavarok, melancholia és több különböző panaszok állnak be. Normális viszonyok között elég a rendszer erő visszaállítására, hogy az idegrendszer kellő energiával legyen ellátva. A modern élet, mely a hivatalban, a társaságban kimerít bennünket, a lassu szükségletre berendezett erői más-egyos mértékben emészté fel és ezáltal különleges igények lépnek fel az idegrendszerre s ha ez nem lesz kielégítő erővel pótolva, fölmondja a szolgálatot, a rendszer életfolyás meg van zavarva és megakad.

A gyors segély nélkülözhetetlen.

Szükséges, hogy az elpetyhedt, tulerőtletett idegeket más erő segélyével erősítsük s így a legtermészetesebb, a legjobb és a leggyorsabban ható szer az idegek táplálására a „Visnervin”. Egy radikális tisztítása a fent fel-

sorolt tápláló szöveteknek, melylyel a gyógyítást elérjük. Ez a preparatum

egy elsőrendű idegtápláló és erősítő szer,

amely kémiai összeállítás folytán nagy mértékben alkalmasnak látszik az összes anyagcsere változására az emberi szervezetben, az erőnek fentartására, táplálására és erősítésére az összes idegszerkezetekhez szolgát ez. Hogy hogyan hat ez a szer, azt On meglátja a mi füzetünkben, amely az idegbetegségről szól. Ezen füzet még más, az idegbetegsége nagyfontosságú felvilágosításokat is tartalmaz, de On meggyőződhetik még ugy is, hogy mi küldünk Önnek egy kísérletre

teljesen ingyen egy nagy próba Visnervint.

Mi megküldjük Önnek ezt a rendkívül fontos füzetet, melynek címe: „Hogy győzzük le az idegességet, neurasthénját, ideggyengeséget eredményyel”. Ugyanóság küldünk Önnek egy kísérletre elegendő próba „Visnervint” egész díjtalanul, ha On ez iránt ír hozzánk e lapra való hivatkozással. Ítélje meg személyesen és önmaga győződjön meg, hogy mi nem tulozunk és látni fogja, mily gyorsan mutatkozik a javulás.

Jótállást vállalunk az eredményért a jótállási levél alapján. Még ma írjon hozzánk egy levelezőlapot és kérjen bérmentve egy próbát füzetet együtt, de ne mulassa el ezen lapra való hivatkozást. **ÖZEM** 1028-12-1

Dr. Erhard Arthur, G. m. b. H., Abt. 71. Berlin W. 35.